

QADRIYATLARING BOQIY BO‘LSIN, NAVRO‘Z !

Kenjayeva Surayyo Toshmat qizi

Qashqadaryo viloyat Dehqonobod tumani 2-son politexnikumi

Ona tili va adabiyot

Elektron pochta: kenjayevasurayyouzb@gmail.com

Tel: +998902457452

Annotatsiya: *Ushbu maqola Navro‘z bayramining o‘zbek xalqining milliy qadriyatlar tizimidagi o‘rni va ahamiyatini tahlil qiladi. Navro‘zning tarixi, falsafasi, urf-odatlar va marosimlari orqali uning insonparvarlik, tabiatga hurmat, mehr-oqibat, birdamlik va bunyodkorlik kabi qadriyatlarni mujassam etishi ko‘rsatiladi. Shuningdek, Navro‘zning zamonaviy jamiyatda milliy o‘zlikni saqlash, madaniy merosni targ‘ib qilish va xalqlar o‘rtasida do‘stlikni mustahkamlashdagi roli ochib beriladi.*

Kalit so‘zlar: *Navro‘z, milliy qadriyatlar, madaniy meros, urf-odatlar, marosimlar, insonparvarlik, tabiatga hurmat, mehr-oqibat, birdamlik, bunyodkorlik, milliy o‘zlik, madaniyatlararo muloqot.*

Kirish

Navro‘z – Sharq xalqlarining eng qadimiy va sevimli bayramlaridan biri bo‘lib, yangilanish, yasharish va uyg‘onish ramzi sifatida nishonlanadi. Bu bayram nafaqat bahor faslining kelishini, balki insoniyatning tabiat bilan uyg‘unligini, hayotga muhabbatini va kelajakka umidini ifodalaydi. Navro‘z o‘zbek xalqining milliy qadriyatlar tizimida alohida o‘rin egallaydi va asrlar davomida avlodlardan avlodga o‘tib kelayotgan boy madaniy merosning bir qismidir.

Navro‘zning qadriyatlari zamonaviy jamiyatda ham o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan. Aksincha, globalizatsiya sharoitida milliy o‘zlikni saqlash, madaniy

merosni targ'ib qilish va xalqlar o'rtasida do'stlikni mustahkamlashda muhim rol o'ynamoqda. Shu nuqtai nazardan, Navro'zning milliy qadriyatlar tizimidagi o'rni va ahamiyatini ilmiy jihatdan o'rganish dolzarb masaladir.

Asosiy qism

1. Navro'zning tarixi va falsafasi

Navro'zning tarixi qadim zamonlarga borib taqaladi. Uning kelib chiqishi Zardushtiylik dini bilan bog'liq bo'lib, qadimgi Eron, Markaziy Osiyo va boshqa Sharq mamlakatlarida keng tarqalgan. Navro'z – "yangi kun" degan ma'noni anglatib, bahorgi tengkunlik kunida nishonlanadi. Bu kun quyoshning ekvatorni kesib o'tishi va kunduzning tun bilan tenglashishi bilan bog'liq.

Navro'z falsafasi insonning tabiat bilan uyg'unligini, hayotning abadiyligini va yangilanishini ifodalaydi. Bu bayram insonlarga o'tmishni unutib, kelajakka umid bilan qarashga, yaxshilik va ezgulikka intilishga undaydi. Navro'z shuningdek, insonlar o'rtasida mehr-oqibat, do'stlik va birdamlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

2. Navro'zning milliy qadriyatlar tizimidagi o'rni

Navro'z o'zbek xalqining milliy qadriyatlar tizimida quyidagi muhim o'rinlarni egallaydi:

- **Insonparvarlik:** Navro'z insoniylik, mehr-oqibat va muruvvatni targ'ib qiladi. Bayram kunlarida odamlar bir-birlariga yordam berishga, keksalarni ziyorat qilishga va bemorlarning holidan xabar olishga harakat qiladilar.

- **Tabiatga hurmat:** Navro'z tabiatning uyg'onishi va yasharishini nishonlash bilan birga, tabiatga hurmatni ham targ'ib qiladi. Bayram

kunlarida daraxtlar ekish, gul ko'chatlarini o'tqazish va atrof-muhitni tozalash kabi tadbirlar o'tkaziladi.

• **Mehr-oqibat:** Navro'z insonlar o'rtasida mehr-oqibat, do'stlik va hamjihatlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Bayram kunlarida odamlar bir-birlarini ziyorat qilishadi, dasturxonlar tuzashadi va turli o'yin-kulgi tadbirlarida qatnashadilar.

• **Birdamlik:** Navro'z turli millat va elatlarning vakillarini birlashtiradigan bayramdir. Uning urf-odatlar va marosimlari barcha uchun birdek qadrlidir va xalqlar o'rtasida do'stlikni mustahkamlashga yordam beradi.

• **Bunyodkorlik:** Navro'z yangi ishlar boshlash, rejalarni amalga oshirish va kelajakka umid bilan qarash uchun yaxshi imkoniyatdir. Bayram kunlarida odamlar uylarini obodonlashtirishga, bog'larini tozalashga va yangi ekinlar ekishga harakat qiladilar.

3. Navro'zning urf-odatlar va marosimlari

Navro'z turli xil urf-odatlar va marosimlar bilan nishonlanadi. Ulardan eng mashhurlari quyidagilar:

• **Sumalak:** Navro'zning asosiy taomi bo'lib, bug'doy undirmalaridan tayyorlanadi. Sumalak pishirish jarayoni butun mahalla ahlining ishtirokida o'tkaziladi va bu jarayon insonlar o'rtasida hamjihatlikni mustahkamlaydi.

• **Halim:** Bug'doy, go'sht va boshqa masalliqlar qo'shib tayyorlanadigan to'yimli taom. Halim ham Navro'zning muhim taomlaridan biri hisoblanadi.

• **Ko'k somsa:** Bahor ko'katlaridan tayyorlanadigan somsa. Ko'k somsa tabiatning yasharishini ifodalaydi.

- **Boychechak:** Bahor gullaridan terib yasaladigan gulchambar. Boychechak yosh qizlar tomonidan bahor qo'shiqlarini aytib yurish marosimida ishlatiladi.

- **Xalq sayillari:** Navro'z kunlarida turli xil xalq sayillari, o'yin-kulgi tadbirlari va sport musobaqalari o'tkaziladi.

4. Navro'zning zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati

Navro'z zamonaviy jamiyatda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Aksincha, globalizatsiya sharoitida quyidagi muhim rollarni o'ynamoqda:

- **Milliy o'zlikni saqlash:** Navro'z milliy madaniyatni asrash va uni kelajak avlodlarga yetkazishda muhim rol o'ynaydi.

- **Madaniy merosni targ'ib qilish:** Navro'z urf-odatlarini va marosimlari orqali madaniy merosni targ'ib qiladi va uni ommalashtiradi.

- **Xalqlar o'rtasida do'stlikni mustahkamlash:** Navro'z turli millat vakillarini birlashtiradigan bayram sifatida xalqlar o'rtasida do'stlikni mustahkamlashga yordam beradi.

- **Turizmning rivojlanishi:** Navro'z sayyohlar uchun jozibador bayram bo'lib, turizmning rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Xulosa

Navro'z – o'zbek xalqining milliy qadriyatlar tizimida muhim o'rin egallaydigan qadimiy va sevimli bayramdir. U insonparvarlik, tabiatga hurmat, mehr-oqibat, birdamlik va bunyodkorlik kabi qadriyatlarni mujassam etadi. Navro'z zamonaviy jamiyatda milliy o'zlikni saqlash, madaniy merosni targ'ib qilish va xalqlar o'rtasida do'stlikni mustahkamlashda muhim rol o'ynamoqda. Shu sababli, Navro'zni asrab-avaylash, uning qadriyatlarini targ'ib qilish va kelajak avlodlarga yetkazish har birimizning burchimizdir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov, I. A. (1992). O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. Toshkent: O'zbekiston.
2. Mirziyoyev, Sh. M. (2017). Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent: O'zbekiston.
3. Наврўз: Қадимий ва янгиланиш айёми (2015). Тошкент: Шарқ.
4. Ражабов, Қ. (2012). Наврўзнама. Тошкент: Янги аср авлоди.
5. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi (2000-2005). Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti.